

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet på det nye grundlag, som var kommet til at foreligge.

Det er i det hele taget beklageligt, at der gang på gang træffes afgørende beslutninger i udenrigspolitiske spørgsmål, uden at rigsdagen eller offentligheden får lejlighed til at drøfte tingene, inden regeringen og partierne har bundet sig. Det skete, da spørgsmålet om enhedskommandoen var for. Det gentog sig i spørgsmålet om Grækenland og Tyrkiet. For slet ikke at tale om, at forholdsordren fornylig blev udsendt, uden at rigsdagens partier overhovedet kendte noget til dens indhold. Det er yderst skadeligt, at spørgsmål af så afgørende betydning for landet og befolkningen afgøres i udvalg gennem tilslutning fra partierne, og at sagen først kommer til drøftelse i rigsdagen på et tidspunkt, da det hele er afgjort, så behandlingen i tinget kun er af formel natur. En sådan fremgangsmåde bidrager ikke til at skabe interesse for rigsdagens arbejde og højner ikke rigsdagens anseelse. Det har jo som regel vist sig, at man meget vel kunne vente, så rigsdagen på normal vis kunne drøfte sagen — det gælder også i det spørgsmål, vi drøfter i dag.

I forbindelse med spørgsmålet om forholdsordrens udstedelse vil jeg gerne tilføje, at den højtærede statsminister jo offentlig har udtalt sin beklagelse over, at socialdemokratiet ikke var blevet spurgt. Jeg forstår naturligvis meget vel, at statsministeren i særlig grad føler sig forpligtet til at handle i overensstemmelse med socialdemokratiet i spørgsmål af denne art — socialdemokratiet er jo regeringens parlamentariske basis i disse spørgsmål —, men mon det alligevel ikke ville være hensigtsmæssigt, om statsministeren lod sin beklagelse af det skete omfatte en noget større kreds. Forholdsordren gælder vel også for andre end venstremænd og socialdemokrater, den gælder også for borgere med anden politisk opfattelse. Det burde være en selvfølge, at et dokument af en sådan betydning ikke blev udstedt uden at være forelagt et rigsdagsudvalg. Jeg må gå ud fra, at gentagelse af det, der er sket, ikke vil forekomme i fremtiden, og jeg skal da om forholdsordren herefter kun sige følgende. Jeg mener, at ordren er for vidtgående, og at den ikke kan opretholdes i den nuværende form, og det forstås vel også nu af de fleste. Det er derfor, jeg har foreslået, at et rigsdagsudvalg sammen med statsretskyndige skal have adgang til at drøfte hele spørgsmålet. Jeg går ud fra, at rege-

ringen nu meget snart vil foranledige dette udvalg nedsat, så drøftelserne kan komme i gang. Under disse omstændigheder skal jeg afstå fra ved denne lejlighed at komme nærmere ind på sagen.

Hvad angår det forslag, der foreligger til behandling, om Grækenlands og Tyrkiets optagelse i Atlantpagten, vil jeg spørge: Hvorfor hastede det så meget? Forholdet mellem landene i Sydøsteuropa kan jo ingenlunde siges at være afklaret. Og har de tre partier, som har taget ansvaret for Tyrkiets optagelse i Atlantpagten, slet ingen bekymringer ved denne beslutning, når de nu ser den seneste udvikling i det mellemste Østen, som Atlantpagtlandene nu efterhånden grænser op til? De saglige grunde, Danmark har fremført mod Atlantpagtens udvidelse til at omfatte Grækenland og Tyrkiet, har efter min mening stadig gyldighed. Med optagelse af Grækenland og Tyrkiet ophører Atlantpagten i mere end en forstand at være en regional pagt for det nordatlantiske område og ophører vel også i nogen grad at være en pagt mellem demokratiske lande i den forstand, som vi i Vesteuropa forstår demokrati. Og samtidig drages et meget sårbart punkt, Dardanelerne, ind under pagtens områder. Dette siger noget om den øgede risiko, denne beslutning medfører. Desuden betyder de to landes optagelse, at Atlantpagten i nogen grad får karakter af en indkredsning, helt imod pagtens oprindelige hensigt og formål. Men om alt dette var jo også alle partier enige, da udenrigsministeren og finansministeren rejste til Ottawa.

Det blev fremført, da vi gik ind i Atlantpagten, at de små lande bevarede deres frihed indenfor pagten i lige så høj grad som de store lande, og at de enkelte landes vetoret var garantien herfor. Men er dette rigtigt, da kan i det foreliggende tilfælde det argument ikke anvendes, at et lille land som Danmark med 4 mill. indbyggere ikke kunne fastholde sit standpunkt, når de store lande, der repræsenterer flere hundrede millioner indbyggere, ønskede beslutningen gennemført. Dertil er yderligere at føje, at Danmark stod ikke ene med sin opfattelse. Foruden de 4 millioner danske var der mange i Norge, Holland og også i England, som var af samme opfattelse. Store kredse i disse lande har givet udtryk herfor. Dernæst må det vel også kunne tages i betragtning, hvilke lande indenfor pagten der har den største risiko, og der må alle erkende, at Danmark har en meget udsat forpoststilling. Dette må vel også tælle med i overvejelserne fuldt så stærkt som befolk-